

АДАПТАЦІЯ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ

Дошкільний вік (із 3-х років) — це вік, коли дитина починає спілкуватися не тільки з дорослими, а й з однолітками. Таке спілкування батькам здається непотрібним. Якщо дитина може бути вдома з мамою або нянею, то навіщо їй ходити до дитячого садка? Гра з дітьми на ігровому майданчику теж нічого не вчить, вона навіть і небезпечна: можна впасти, піском позасипати очі й голову, чим-небудь заразитися. Нехай краще сидить удома за книжками і біля телевізора, а гуляє зі мною, коли ходжу по магазинах! А ще хочеться швидше навчити дитину читати, писати, англійської мови.

За такого підходу в дитини не формуються навички спілкування з однолітками. Вона не вчиться чекати своєї черги, ділитися, домовлятися, гратися, сваритися і миритися... У порівнянні з дорослими, що оточують самотню дитину, вона почувається слабкою невдахою: «Не вмію битися, як тато, малювати, як мама, грати в шахи, як дідусь...» І дитина починає примхами, грубістю відстоювати своє місце в сім'ї: «Нехай я гірше, але вони слухатимуться мене!» І досить часто їй вдається досягти такого результату й закріпити свою поведінку. У результаті перед школою дитина точно знає, що:

- у мене все одно вийде гірше;
- треба досить довго покричати, щоб зробили по-моєму.

Зрозуміло, що ці переконання ніяк не сприяють успішній адаптації у шкільному колективі, навіть якщо дитина чудово вміє читати, писати й рахувати. Звичайно, місце і форму спілкування з іншими дітьми повинні вибирати самі батьки, зважаючи на ряд чинників: здоров'я дитини, її характер, достаток сім'ї та її цілі. Та, на жаль, не всі батьки знають, що у 4—6 років дитина потребує того, щоб її порівнювали з однолітками: у дворі, дитячому садку, центрі дитячої творчості тощо. Тоді до школи дитина підходить з умінням входити в різні ролі: «учня», «учителя», «покупця в їдальні» тощо. Її самооцінювання складається із порівняння з однолітками: «Я малюю краще за Мишка, читаю гірше за Івана, а бігаю швидше за всіх!» Є досвід подолання конфліктів, очікування своєї черги, тихого сидіння під час гри у схованки, виконання складних інструкцій в «Іграх із правилами». Це дає можливість спокійно прийняти й зрозуміти правила школи, заприятелювати з однокласниками.

Пропонуємо вправи, що допомагають і батькам, і дітям успішно долати труднощі у молодшій школі.

Вправи для батьків і дошкільників (5,5—6,5 років)

«Гра в школу»

Мета: щоб дитина у веселій ігровій формі зрозуміла правила поведінки в школі й відчула ситуацію з позиції вчителя.

Дитина грає роль «вчителя» і веде урок читання, писемності, «вередознавства» — чого завгодно! Батьки (або ляльки в їхніх руках) поводяться «бездоганно» (слухають, пишуть, підіймають руку) або «пустують» (обертаються, гублять олівець, голосно говорять тощо).

«Робот»

Мета: формування уявлень про зв'язок і послідовність подій, безповоротність деяких дій, підвищення самооцінювання: «Мама під моїм керівництвом суп варила!»

Хтось із батьків робить у присутності дитини звичну роботу: прибирання, приготування їжі тощо. Але керує цим процесом дитина, а тато (мама) мовчки виконує інструкції:

Мама. Що будемо варити?

Донька. Суп із вермішеллю.

Мама. Як?

Донька. Візьми каструлю. Поклади картоплю.

(Мама кладе велику неочищену картоплю в каструлю.)

Донька. Ой, не так! Почисти картоплю, морквину, цибулину. Помий їх. Тепер накриши. Постав каструлю на вогонь...

«Телеграми»

Мета: закріпити в дитини навички читання, письма, спілкування.

Усі члени сім'ї залишають один для одного смішні нотатки-«телеграми», що допомагають дитині засвоїти навички читання й письма:

—Марійко! Цукерка — на буфеті.

—Мамо! Я з'їла!

—Смачно?

—Так, але мало...

«Що треба у школі?»

Мета: формувати в дітей самоорганізованість і самоконтроль. Батьки разом із дитиною складають список усіх необхідних у школі речей — від канцтоварів до спортивної форми — розказуючи про те, навіщо потрібні в школі ці речі. Купівля проводиться також разом, з урахуванням бажань дитини. Їй розказують про призначення кожної речі.

Вправи для 1—2 класів

Ці вправи спрямовані на розвиток навичок читання й письма.

«Назви підряд...»

Мета: *тренування навички просування порядку очима*. Намалюйте велику таблицю (70х70 см), у якій по 10 у рядок розміщені у довільному порядку звірі, птахи, меблі, посуд тощо. З одного боку — малюнки, а з іншого — їх назви.

Вправа починається з прохання: «Назви підряд...». Наприклад: назви всіх звірів; назви посуду; знайди все чотириноге; знайди все кругле; що ліворуч кицьки? що праворуч каструлі? що під ліжком? що над столом?

Спочатку працюємо із зображеннями, а в міру становлення навички читання — і зі словами.

«Вилами по воді»

Мета: *автоматизація напрямку написання букв*.

Беремо білу миску з водою і різноколірну гуаш. Дитина опускає палець у гуаш і виводить рукописні букви у воді, спостерігаючи за тим, як вони залишають слід, що повільно розпливається... Дорослий стежить за правильним рухом руки при написанні кожної букви.

«Трикутники»

Мета: *автоматизація напрямку написання букв, уникання дзеркальності або обведення букв у прописах «задом наперед»*.

Малюємо на аркуші паперу лінії, що сходяться — на початку відстань між лініями 10 см, у кінці 0,5 см — на всю довжину паперу. Завдання дитини — писати нову букву, що вивчається, у цьому «трикутнику»: спочатку велику, потім усе дрібніші й дрібніші...

«Рамка»

Мета: *уміння концентрувати увагу*.

З картону вирізається рамка шириною книжкової сторінки (15 см), розміром в один рядок. Коли дитина читає «про себе», вона накладає рамку на сторінку й зсуває її вниз, як тільки дочитає до кінця рядка. Коли текст дочитаний — переказує його.

Ця вправа допомагає впоратися з багатьма завданнями відразу: сконцентрувати увагу; уникнути «втрати» рядка, що читається; проконтролювати швидкість читання «про себе»; пересвідчитися в розумінні тексту.

«Склад правильних слів»

Мета: вправа дає можливість виробити зорову стратегію правильного писання, гарантуючу стовідсоткову грамотність.

Діти пишуть короткі (від 10 до 50 слів) диктанти. Потім мама (або тато) обводить «у квіточки» правильні слова й повідомляє їх кількість дитині. Решту слів дитина переписує ще раз правильно на картку яскравим маркером і шукає, де в її полі зору «склад правильних слів» — те місце, куди вона дивиться, щоб пригадати знайоме слово... Дитина дивиться на картку 1—2 секунди, заплющує очі й дивиться на її негативний відбиток...

У засвоєнні математики може допомогти «Ненаглядное пособие по математике» Г.Остера.

Головне — зробити з навчання не обов'язкове і нудне заняття, а захопливу гру, у якій результат досягається з першого разу.

Важливо також розумно розподіляти міру батьківського контролю під час виконання домашніх завдань від опису кожного кроку: «дістань зошит» — «відкрий його» — «знайди ручку...» — до повної самостійності дитини й допомоги лише на її прохання.

Домашні завдання

Вправи домашнього завдання спробуємо зробити самостійно й залучити до цього дітей.

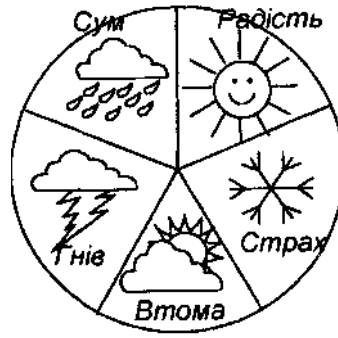
«Боюся — хочу»

Складіть два списки: «Я хочу, щоб моя дитина...» і «Я боюся, щоб моя дитина не...»

Підрахуємо, який відсоток реалізації наших бажань і побоювань. А тепер попросимо дитину написати аналогічні списки (або зробити це усно): «Мої батьки хочуть, щоб я...», «Мої батьки бояться, коли я...».

Обговоріть міру їх збігу.

«Емоційний барометр»

Розмістіть на видному місці «Емоційний барометр» — картонне коло із секторами емоцій — і багато кольорових кнопок (кожну кнопку закріпити за членами сім'ї).

У спілкуванні з дитиною спробуйте, перш ніж зробити їй якесь зауваження, підійти і поставити кнопку свого кольору на відповідний стан: «Я втомилася і хочу полежати...», «Коли ти вискочив на дорогу, я злякалася...».

Спонукайте до цього і дитину: «Мені радісно: сьогодні чудова погода», «Ти зруйнував мій будиночок — я розлючена!».

Подивіться, які емоції переважали впродовж тижня у вашій родині? А які хотілося б мати наступного тижня?

«Наші досягнення»

Заведіть щоденник, у якому хоча б раз на тиждень занотуйте досягнення своєї дитини й свої досягнення як батьків. Його буде цікаво подарувати синові (доньці) перед народженням онука. Наприклад: «Я вперше помітив, що він відгукується на різні інтонації по-різному», «Перший зуб!», «Уперше зміг заснути не на руках, а в ліжечку», «Я прибрала всі небезпечні речі, і тепер не мушу стежити щосекунди за дитиною. Уперше прочитала книгу!», «Дитина вже знає окремі букви та склади!».